

Kriseutvalgets kommunikasjonsplaner

Referanse

Kriseutvalgets kommunikasjonsplaner. Revidert november 2020.

DSA-hefte nr. 3. Østerås: Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, 2020.

Revidert: Des. 2020

Publisert: 12.01.2021

Sider 51

Emneord

Kriseutvalget for atomberedskap.
Kommunikasjonsplan.

Forsidefoto: r.classen/Shutterstock

DSA,
Postboks 329, Skøyen
0213 Oslo

Resymé

Regjeringen har lagt til grunn seks hovedscenarier med ulike typer atomhendelser for å kunne foreta en prioritering av behovene og planlegge en best mulig atomberedskap i Norge. Det er utviklet en kommunikasjonsplan for hvert scenario.

Telefon 67 16 25 00

Faks 67 14 74 07

Email dsa@dsa.no
dsa.no

Reference

The Crisis Committee's Communication Plans.

DSA-hefte no. 3. Østerås: Norwegian Radiation and Nuclear Safety Authority, 2020
Language: Norwegian.

ISSN 2535-7387

Key words

The Crisis Committee for Nuclear Preparedness. Communication plans.

Abstract

The Norwegian Government has established six main scenarios with different types of nuclear incidents in order to be able to prioritise needs and plan the best possible nuclear preparedness in Norway. A communication plan has been developed for each scenario.

Kriseutvalgets kommunikasjonsplaner

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Kriseutvalget for atomberedskap	4
1.2	Om kommunikasjonsplanene	5
2	Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 1	7
2.1	Kontekst og rammebetingelser	8
2.2	Målsetting	8
2.3	Sannsynlige tiltak i akutfasen	8
2.4	Målgrupper	9
2.5	Momenter til hovedbudskap	9
2.6	Kommunikasjonskanaler	10
2.7	Kommunikasjonsaktiviteter	10
2.8	Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene	11
3	Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 2	14
3.1	Konsekvenser av scenario 2	14
3.2	Kontekst og rammebetingelser	14
3.3	Målsetting	15
3.4	Sannsynlige tiltak i akutfasen	15
3.5	Målgrupper	15
3.6	Momenter til hovedbudskap	16
3.7	Kommunikasjonskanaler	17
3.8	Kommunikasjonsaktiviteter	17
3.9	Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene	18
4	Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 3	21
4.1	Konsekvenser av scenario 3	21
4.2	Kontekst og rammebetingelser	21
4.3	Målsetting	22
4.4	Sannsynlige tiltak i akutfasen	22
4.5	Målgrupper	23
4.6	Momenter til hovedbudskap	23
4.7	Kommunikasjonskanaler	24
4.8	Kommunikasjonsaktiviteter	24
4.9	Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene	25
5	Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 4	28
5.1	Konsekvenser av scenario 4	28
5.2	Kontekst og rammebetingelser	28
5.3	Målsetting	29
5.4	Sannsynlige tiltak	29
5.5	Målgrupper	30
5.6	Momenter til hovedbudskap	30
5.7	Kommunikasjonskanaler	31
5.8	Kommunikasjonsaktiviteter	31
5.9	Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene	32
6	Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 5	35
6.1	Konsekvenser av scenario 5	35

6.2	Kontekst og rammebetingelser	36
6.3	Målsetting	36
6.4	Sannsynlige tiltak	36
6.5	Målgrupper	37
6.6	Momenter til hovedbudskap	37
6.7	Kommunikasjonskanaler	38
6.8	Kommunikasjonsaktiviteter	38
6.9	Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene	39
7	Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 6	42
7.1	Konsekvenser	42
7.2	Kontekst og rammebetingelse	43
7.3	Målsetting	43
7.4	Sannsynlige tiltak i akuttfasen	43
7.5	Målgrupper	44
7.6	Momenter til hovedbudskap	44
7.7	Kommunikasjonskanaler	45
7.8	Kommunikasjonsaktiviteter	45
7.9	Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene	46

1 Innledning

Regjeringen har lagt til grunn seks hovedscenarier med ulike typer atomhendelser for å kunne foreta en prioritering av behovene og planlegge en best mulig atomberedskap i Norge.

Sannsynligheten for at en alvorlig atomhendelse skal inntreffe og ramme Norge eller norske interesser er liten. Men hvis en hendelse først inntreffer, kan konsekvensene bli store.

I spesielle tilfeller med mye radioaktiv forurensning eller høy eksponering for ioniserende stråling, kan hendelsen gi helsemessige konsekvenser for befolkningen i form av;

- akutte stråleskader
- kreft
- genetiske skader

Utslipp og spredning av radioaktive stoffer kan føre til samfunnsmessige konsekvenser som følge av;

- økonomiske konsekvenser på grunn av tap av omdømme og markedstilgang
- forurensning av eiendom og landområder
- tap av infrastruktur
- behov for midlertidig evakuering
- permanent fraflytting av områder
- forurensning av matvarer og drikkevann

I tillegg kan hendelser uansett omfang gi psykologiske virkninger som følge av frykt og uro.

Atomhendelser kan gi store utfordringer knyttet til tiltak, råd og beslutninger og et krevende oppfølgingsarbeid i etterkant. En rekke fagmyndigheter vil bli berørt og håndteringen av atomhendelser krever fagkompetanse fra, og samvirke mellom, mange etater og sektorer.

Alvorlige atomhendelser vil også kreve internasjonal koordinering av håndteringen.

Atomhendelser medfører et stort informasjonsbehov i samfunnet. Informasjonshåndteringen er ofte den mest synlige delen av håndteringen av atomhendelser.

1.1 Kriseutvalget for atomberedskap

Atomberedskapsorganisasjonen er opprettet for å stille ekspertise til rådighet for å håndtere atomhendelser og for å sørge for hurtig iverksettelse av tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser.

Kriseutvalget for atomberedskap består av representanter fra:

- Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA)
- Forsvaret
- Helsedirektoratet
- Mattilsynet
- Politidirektoratet
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Kystverket
- Utenriksdepartementet.

DSA er leder av, og sekretariat, for Kriseutvalget. I tillegg har DSA et medlem i Kriseutvalget.

Kriseutvalget for atomberedskap er ansvarlige for, og har fullmakt til, å iverksette tiltak for å redusere konsekvensene i akutt fase av en atomhendelse:

- pålegge avsperring av områder
- pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn
- pålegge tiltak i næringsmiddelproduksjon (f.eks. holde husdyr inne, utsette innhøsting)
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer,
- gi råd om innendørs opphold
- gi råd om bruk av jodtabletter
- gi kostholdsråd
- gi råd om andre konsekvensreducerende tiltak

Kriseutvalget påser at de tiltakene som er listet opp ovenfor, rettes til og formidles gjennom de etater i Kriseutvalget som innehar det aktuelle rettslige grunnlaget for gjennomføringen.

Atomberedskapsorganisasjonen består for øvrig av:

- Kriseutvalgets rådgivere
- Kriseutvalgets sekretariat,
- Statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard som Kriseutvalgets regionale ledd.

Atomberedskapsorganisasjonen er i dag forankret i [kongelig resolusjon av 23. august 2013](#).

«Atomberedskap – sentral og regionalorganisering» og lov av 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven).

1.2 Om kommunikasjonsplanene

KU etatenes kommunikasjonsavdelinger har sammen utviklet en kommunikasjonsplan for hvert hovedscenario, med en avklaring av roller og ansvar mellom kommunikasjonsaktørene i Kriseutvalget.

Målgrupper som blir nevnt i kommunikasjonsplanene er media, publikum, eller spesielle målgrupper.

Hovedbudskap til målgruppene og kommunikasjonstiltak som beskrives i kommunikasjonsplanene må bare forstås som generell veiledning, ettersom hvert hovedscenario er en systematisering av flere ulike typer hendelser.

Kommunikasjonsplanene er bygget opp over samme mal:

- Scenariets innhold og mulige konsekvenser
- Kontekst og rammebetingelser
- Målsettinger
- Målgrupper
- Hovedbudskap
- Kommunikasjonskanaler
- Kommunikasjonsaktiviteter- og tiltak innenfor hvert scenario
- Rolle- og ansvarsavklaring mellom KU-etatene på kommunikasjonssiden. Koordinering mellom KU-etatenes felles hovedbudskap og hver enkelt etats kommunikasjonsoppfølging på fagsiden.

For Kriseutvalget er det et mål å være raskt ute med informasjon og å gi informasjon til målgruppene slik at de kan ta rasjonelle beslutninger. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene. Les mer i [Kriseutvalgets kommunikasjonsstrategi](#).

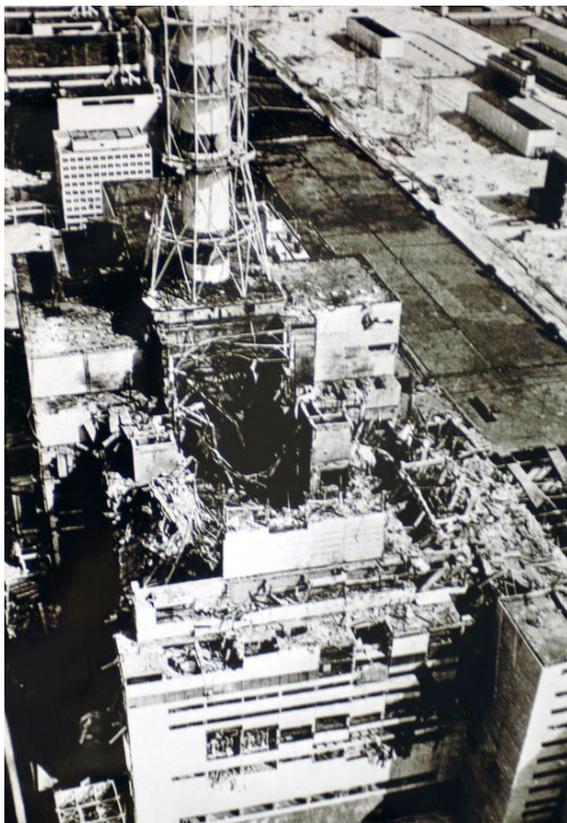
Kriseutvalgets kommunikasjon skal koordineres med andre aktører, som f.eks. statsministerens kontor og relevante departementer, ved behov.

KUs kommunikasjonsplaner skal øves med jevne mellomrom.

2 Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 1

Stort luftbårent utslipp fra anlegg i utlandet der utslippet kan komme inn over Norge og berøre store eller mindre deler av landet.

Eksempler på dette scenarioet er alvorlige hendelser ved kjernekraftverk eller andre anlegg for behandling eller lagring av radioaktivt materiale i Europa der store mengder radioaktive stoffer blir sluppet ut i atmosfæren. Noen eksempler er Tsjernobyl-ulykken i april 1986 og mulige fremtidige hendelser ved kjernekraftverk i vår del av verden, avfallslagre og behandlingsanlegg i Sellafield og avfallslageret i Andrejevbukta.

Eksempler på hendelser i scenario 1 er Tsjernobyl-ulykken i 1986, mulige fremtidige hendelser ved kjernekraftverk i vår del av verden, og ved avfallslagre og behandlingsanlegg i Sellafield. Foto: USFCRFC, IAEA, Sellafield Ltd.

2.1 Konsekvenser av scenario 1

Antatt transporttid før radioaktive stoffer når Norge er fra noen timer opp til flere dager, avhengig av værforholdene og hvordan utslippet arter seg. Slike hendelser vil ikke føre til akutte stråleskader i Norge, men kan føre til andre betydelige helseeffekter, blant annet psykologiske. Store geografiske områder kan bli forurenset. Det kan medføre konsekvenser over lang tid i næringsmiddelproduksjon (jordbruk, fiskeri, husdyrhold) og andre næringer (f. eks. turisme)

Scenariet kan medføre betydelige akutte stråleskader og senskader for norske statsborgere nær ulykkesstedet. Norske interesser i nærområdet kan bli berørt.

2.2 Kontekst og rammebetingelser

En slik hendelse kan få store og langvarige konsekvenser for Norge. Ulykken i Tsjernobyl i 1986 medførte at det fortsatt er nødvendig med tiltak i norsk næringsmiddelproduksjon for å redusere nivåene av radioaktivitet. Det vil være et stort behov for informasjon om stråling til befolkningen.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er

- behov for bekreftet info
- angst og uro
- panikk
- handlingslammelse
- hva gjør andre land (motstridende håndtering?)
- hvem er kriseeier i hendelseslandet
- hamstring
- flukt/flyktningestrøm
- frykt for utrygg mat og drikkevann
- næringsinteresser og omdømmeproblematikk
- rykter, motstridende info i media/sosiale medier
- feilinformasjon eller desinformasjon fra andre kilder
- mistillit til informasjon fra myndighetene
- forberedt på å svare på kritikk som ikke er berettiget

2.3 Målsetting

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov på alvor og jobbe for å dempe irrasjonell frykt. Det vil være viktig å være raskt ute med informasjon og å gi informasjon til målgruppene slik at de kan ta rasjonelle beslutninger. Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

2.4 Sannsynlige tiltak i akutfasen

Av Kriseutvalgets åtte tiltak vil disse mest sannsynlig kunne være relevante i scenario 1, avhengig av situasjonen:

- råd om innendørs opphold
- tiltak i næringsmiddelproduksjon (f.eks. holde husdyr inne, utsette innhøsting)
- gi kostholdsråd
- råd om andre konsekvensreduserende tiltak (f.eks. dekke til sandkasser, spyle hus og gater, klippe og fjerne gress m.m.)
- jodtabletter (til norske statsborgere nær ulykkesstedet)

2.5 Målgrupper

Media er Kriseutvalgets viktigste kanal for Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Nettsidene til etatene i Kriseutvalget og bruk av sosiale medier er andre arenaer for viderefremming til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

- norske og internasjonale media
 - berørte nordmenn nær ulykkessted
 - deres pårørende
 - de som skal ut på reise til ulykkesstedet eller i nærheten
 - norske utenriksstasjoner nær ulykkesstedet
 - befolkningen i de områdene i Norge der det er forventet/faktisk nedfall av radioaktiv forurensning
 - yrkesutøvere som må oppholde seg utendørs (brann, ambulanse, politi, forsvarspersonell, hjemmehjelp osv.)
 - næringsmiddelprodusenter
 - helseforetak
 - skoler og barnehager
 - personell offshore
 - transportselskaper (fly, tog, buss osv.)
 - befolkningen generelt
 - ikke-norskspråklige bosatt i Norge
 - turister i Norge
 - Strålevernmyndigheter i våre naboland og IAEA
-
- Interninformasjon til ansatte i KU-etatene
 - Statsforvalteren, kommuner

2.6 Momenter til hovedbudskap

Før bekreftelse på en hendelse:

- vi undersøker hva og om det faktisk har skjedd noe
 - vi vet ennå ikke hva som har skjedd, men vi innhenter mer informasjon fra søstermyndigheter i utlandet og internasjonale organisasjoner
- vær-situasjonen, hvis den foreligger
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - hvor i Norge radioaktivitet kan komme
 - utvikling av situasjonen på ulykkesstedet og i Norge – tidsaspekt
 - vær-situasjon, værprognoser, dette vil komme til Norge om x antall timer

- hvordan kan situasjonen utvikle seg videre (til det verre/bedre)
- hvor lenge vil det vare før radioaktiviteten har passert
- målestasjoner og måleresultater
- samarbeid/kontakt/informasjonsutveksling med andre myndigheter i utlandet
- informasjon/fakta om type kilde
- hva er eventuelle helsekonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det
 - ikke fare for akutte stråleskader i Norge (risikovurdering)
 - skille mellom hvor alvorlige konsekvensene kan bli i Norge og for berørte norske statsborgere nær ulykkessted
 - norske statsborgere i utlandet: forholde seg til informasjon, råd og håndtering fra myndighetene på stedet, den norske ambassaden/konsulatet
 - praktiske råd til befolkningen om hvordan de bør forholde seg (mat og drikke, hvordan man forholder seg hvis man må være utendørs når det er gitt råd om innendørsopphold, hva man kan gjøre hvis man er redd for at man har blitt eksponert, reiserestriksjoner og reiseråd ...)
 - vil ikke være kapasitet til å måle på personer
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
 - forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
 - pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henviser til aktuelle nettsteder

2.7 Kommunikasjonskanaler

→ Media	→ pressemeldinger og nettnyheter	→ nærings- og bransjeorganisasjoner
→ web/intranett		
→ sosiale media	→ intervjuer	→ publikumstelefon
→ sms-varsel	→ pressekonferanse	→ norske utenriksstasjoner
→ andre digitale plattformen som chatbot e.l.		

2.8 Kommunikasjonsaktiviteter

Mediepresset vil være svært stort og komme uten mye tid til forberedelse.

Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmaterieell til bruk under hendelsen. Eksempler på slikt informasjonsmaterieell kan være

- informasjon om KUs åtte tiltak på ulike språk, (enkel språkbruk) gjerne med illustrasjoner. (Eksempel – at KU gir råd om innendørs opphold – må inneholde opplysninger om hvor i Norge dette gjelder, fra hvilket tidspunkt dette gjelder og hvor lenge det sannsynligvis varer, og hva man må gjøre/ikke gjøre)
- bakgrunnsinformasjon om kilder (kjernekraftverk, isotoper)

- ha en ferdig mal for første pressemelding
- aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- gi informasjon om hvordan befolkningen kan forholde seg ved å gi den til media og lett å finne på nettsidene <https://dsa.no/atomberedskap/hva-kan-jeg-gjore>
- utarbeide FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonsiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenvendelser, skrive pressemeldinger og nettnyheter,

Identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåkning (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv. Det vil være behov for samtidig kommunikasjon til målgrupper utenfor Norge som er rammet og pårørende i Norge.

2.9 Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene

DSA:

- *Ansvar:* Radioaktivitet og helsekonsekvenser.
Ved atomhendelser skal DSA innhente og bearbeide informasjon og måldata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for DSA er hovedtalsperson i Kriseutvalget.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Direktøren for DSA leder Kriseutvalget, samtidig som DSA har rollen som sekretariat for Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra DSA. (Deltakelse i KUs møter, videreformidling av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåkning, overvåking av sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger og nettnyheter, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.) DSA/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Utenlandske strålevernmyndigheter, IAEA, egne ansatte. (Sentralforvalter, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

- *Ansvar:* Mattilsynet har ansvar for offentlig kontroll av hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet).
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem i Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse, regioner, avdelinger og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere pressemeldinger, nyhetssaker, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Ansvarlig for å produsere innhold i Mattilsynets digitale kanaler. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Lede, koordinere og utføre Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørge for internkommunikasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Helsedirektoratet, VKM, Veterinærforeningen, næringsorganisasjoner.

Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

- *Ansvar:* Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:
 1. helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anviser hvor kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten genereltLøpende oppgaver:
 4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i DSA eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for CBRNE
 6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt
 7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal Helsedirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- *Ansvar:* Siviltforsvaret og samfunnssikkerhet generelt.
- *Rolle i Kriseutvalget:* DSB er medlem i KU
- *Kommunikasjonsarbeid:* Aktuelle temaer for DSB å kommunisere om er blant annet
 - Siviltforsvarets rolle og innsats (eksempelvis radiac-måling, bistand med telt/lys/varme, evakuering, utdeling av jodtabletter med mer)
 - Sivile beskyttelsestiltak og egenberedskap
 - Risiko/sårbarhet i samfunnet
 - Kommunal/regional beredskap
 - Brannvesenets rolle og kompetanse ved atomhendelser
 - DSBs samordningsrolle innen samfunnssikkerhet
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Sentralforvalter

Politidirektoratet:

- *Ansvar:* Etatsleder for 12 politidistrikter og fem særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av KU. Politiet skal:
 - Beskytte person, eiendom og fellesgoder.
 - Verne om all lovlig virksomhet.
 - Opprettholde offentlig ro og orden.

Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.

- *Kommunikasjonsarbeid:* Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- *Ansvar:* Forsvarets ABC-skole og fagpersonell ved Forsvarets forskningsinstitutt
- *Rolle i Kriseutvalget:* Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.

Kystverket:

- *Ansvar:* Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Beredskapen mot akutt forurensing er tilpasset miljøtruslene. Ressursene våre inngår i og styrker den totale samfunnsikkerheten og -beredskapen. Tjenestene, infrastrukturen og myndighetsrollen vår gir en mer effektiv, sikker og miljøvennlig sjøtransport.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler; kystverket.no, våre sosiale mediekkanaler, mulig SafeSeaNet. Kystverket har mange lokasjoner i Norge så vi vil ha et tett internt samarbeid med den lokasjonen som eventuelt er berørt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Aktuelle egne ansatte, Samferdselsdepartementet, Miljødirektoratet, Norsk Rederiforbund, Sjøfartsdirektoratet, nærmeste havneier.

Utenriksdepartementet:

- *Ansvar:* Bistå med informasjonsinnhenting om situasjonen. Formidle informasjon og yte konsulær bistand til norske borgere i det aktuelle landet. Ivareta kontakt med andre land s myndigheter.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget. Normalt lederdepartement ved krisehendelser i utlandet som rammer norske borgere eller norske interesser.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunisere informasjon og råd rettet mot nordmenn i utlandet basert på konsulære grunnprinsipper og råd fra Kriseutvalget. Avhengig av land og antall nordmenn i det aktuelle landet vil departementet iverksette nødvendig krisehåndtering. Tett dialog med andre lands myndigheter gjennom stedlige representasjoner i Oslo og våre utenriksstasjoner i utlandet.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Egne ansatte i kriseområdet, nordmenn bosatt eller på reise. Kontakt med myndighetene i landet der hendelsen finner sted. Kriseeier bør kontakte Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.

3 Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 2

Stort luftbårent utslipp fra anlegg eller annen virksomhet i Norge.

Utslippet kan ha store lokale/regionale konsekvenser.

Eksempler på slike hendelser kan være ulykker/hendelser på en reaktordrevet ubåt som ligger til havn i Norge, eller ved en av forskningsreaktorene på Kjeller eller i Halden.

Forskningsreaktoren på Kjeller. Foto: DSA.

3.1 Konsekvenser av scenario 2

Et stort utslipp til luft fra et anlegg eller annen virksomhet med radioaktivt materiale av omfang i Norge kan ha store lokale eller regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten eller ingen tid til forberedelser. Avhengig av omfanget av radioaktivt materiale som slippes ut, kan slike hendelser gi akutte stråleskader for enkeltpersoner og andre helseeffekter for deler av befolkningen i nærområdet. Lokal næringsmiddelproduksjon (jordbruk, fiskeri, oppdrettsnæring, husdyrhold), lokal eksportindustri og turisme vil bli berørt. Dette kan også få nasjonale konsekvenser.

3.2 Kontekst og rammebetingelser

En slik hendelse skjer raskt, og vil sette store krav til informasjonsinnhenting, situasjonsforståelse og informasjonsformidling. Mediepresset vil være svært stort og komme umiddelbart.

Det vil i tillegg til mediepresset være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil være et stort behov for informasjon om stråling til befolkningen

Rask, koordinert og samstemt informasjon til media og publikum, om hva som har skjedd, hva det innebærer og hvordan befolkningen bør forholde seg, vil være av avgjørende betydning.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er

- nærhet (situasjonsforståelse – blir jeg berørt?)
- hva slags område er rammet/hva finnes av næringer
- værmelding og vindretning
- mange motstridende råd
- tidspunkt på døgnet
- raseri
- panikk
- angst og uro
- mangel på tid
- flukt
- ordensproblemer (for eksempel trafikk-kork)
- usikkerhet
- årstid
- frykt for utrygg mat og drikkevann
- forberedt på å svare på kritikk som ikke er berettiget

3.3 Målsetting

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov på alvor. Det vil være avgjørende å være raskt ute med informasjon, og deretter sørge for løpende og oppdatert informasjon. Det må legges vekt på å gi god informasjon til befolkningen slik at de kan ta rasjonelle beslutninger. Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

3.4 Sannsynlige tiltak i akutfasen

Alle Kriseutvalgets åtte tiltak vil kunne være relevante i scenario 2, avhengig av hendelsens karakter og årstid.

- akutt evakuering
- avsperring av områder
- råd om innendørs opphold
- råd om bruk av jodtabletter
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler (holde husdyr inne, utsette innhøsting m.m.)
- gi kostholdsråd (inkl. drikkevann)
- andre konsekvensreducerende tiltak (f.eks. dekke til sandkasser, spyle hus og gater, klippe og fjerne gress m.m.)
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer

3.5 Målgrupper

Media er Kriseutvalgets viktigste kanal for Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Nettsidene til etatene i Kriseutvalget og bruk av sosiale medier er andre arenaer for videreformidling til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

- norske og internasjonale media
- lokalbefolkning (de som er og de som kan bli berørt)
- innsatspersonell
- pårørende
- andre yrkesutøvere som må oppholde seg i området (hjemmehjelp osv.)
- næringsmiddelprodusenter
- skoler og barnehager
- helseforetak
- ikke-norskspråklige bosatt i nærområdet
- turister
- transportselskaper (fly, tog, buss osv)
- befolkningen for øvrig
- ikke-norskspråklige bosatt i Norge
- (strålevernmyndigheter i våre naboland og IAEA - orienteres om situasjonen)
- interninformasjon til ansatte i KU-etatene
- Sentralforvalter, kommuner

3.6 Momenter til hovedbudskap

Før bekreftelse på hva som har skjedd:

- vi undersøker hva som faktisk har skjedd og omfanget
 - informasjon om (eventuelle) registrerte nivåer av radioaktivitet (måleresultater)
- vi innhenter mer informasjon
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - hvor radioaktivitet er registrert/forventes å komme
 - utvikling av situasjonen på ulykkessted
 - hvordan kan situasjonen utvikle seg videre (til det verre/bedre)
 - hvor lenge vil det vare før radioaktiviteten er passert
 - vær-situasjon, værprognoser
 - målestasjoner og måleresultater
 - informasjon/fakta om type kilde
- hvor og for hvem er det fare for akutte stråleskader i Norge (risikovurdering)
 - hva er eventuelle helsekonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det?
 - praktiske råd til befolkningen om hvordan de bør forholde seg (mat og drikke, hvordan man forholder seg hvis man må være utendørs når det er gitt råd om innendørsopphold, hva man kan gjøre hvis man er redd for at man har blitt eksponert)

- skille tydelig mellom hvor alvorlige konsekvensene kan bli i nærområdet og for resten av landet
- vil kun være kapasitet til å måle på personer innenfor visse soner
- hvor skal berørte henvende seg
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
 - forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
 - pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henvise til relevante etater
- informasjonsformidling til andre myndigheter og myndigheter i utlandet

3.7 Kommunikasjonskanaler

→ Media	→ pressemeldinger og nettnyheter	→ nærings- og bransjeorganisasjoner
→ sms-varsling	→ intervjuer	→ publikumstelefon
→ web/intranett	→ pressekonferanser	
→ sosiale media	→ lokale folkemøter	
→ andre digitale plattformer som chatbot e.l.		

3.8 Kommunikasjonsaktiviteter

Mediepresset vil være svært stort og umiddelbart. Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende. Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmateriell til bruk under hendelsen.

Eksempler på slikt informasjonsmateriell kan være

- informasjon om KUs åtte tiltak på ulike språk, gjerne med illustrasjoner. (Eksempel – at KU gir råd om innendørs opphold – må inneholde opplysninger om hvor i Norge dette gjelder, fra hvilket tidspunkt dette gjelder og hvor lenge det sannsynligvis varer og hva man må gjøre/ikke gjøre)
- bakgrunnsinformasjon om norske kilder (forskningsreaktorene)
- ha en ferdig mal for første pressemelding
- aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- gi informasjon om hvordan befolkningen kan forholde seg ved å gi den til media og lett å finne på nettsidene <https://dsa.no/atomberedskap/hva-kan-jeg-gjore>
- utarbeide FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonstiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenvendelser, skrive pressemeldinger og nettnyheter, identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåkning (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv.

Avhengig av omfang og hvor hendelsen har skjedd, bør det vurderes å forsterke kommunikasjonskapasiteten lokalt.

3.9 Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene

DSA:

- *Ansvar:* Radioaktivitet og helsekonsekvenser. Tilsynsmyndighet for strålekilder i Norge. Ved atomhendelser skal DSA innhente og bearbeide informasjon og måldata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for DSA er hovedtalsperson i Kriseutvalget.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Direktøren for DSA leder Kriseutvalget, samtidig som DSA har rollen som sekretariat for Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra DSA. (Deltakelse i KUs møter, videreformidling av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåking, overvåking av sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger og nettnyheter, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.) DSA/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* IFE, nordiske strålevernmyndigheter, IAEA, egne ansatte. (Sentralforvalter, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

- *Ansvar:* Mattilsynet har ansvar for offentlig kontroll av hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet).
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem i Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse, regioner, avdelinger og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere pressemeldinger, nyhetssaker, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Ansvarlig for å produsere innhold i Mattilsynets digitale kanaler. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Lede, koordinere og effektivere Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørge for internkommunikasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Helsedirektoratet, VKM, Veterinærforeningen, næringsorganisasjoner. Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

- *Ansvar:* Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:
 1. a) helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anviser hvor kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten generelt
 4. løpende oppgaver:
 4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i DSA eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for CBRNE
 6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt
 7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal HelseDirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- *Ansvar:* Sivilforsvaret og samfunnsikkerhet generelt.
- *Rolle i Kriseutvalget:* DSB er medlem i KU
- *Kommunikasjonsarbeid:* Aktuelle temaer for DSB å kommunisere om er blant annet
 - Sivilforsvarets rolle og innsats (eksempelvis radiac-måling, bistand med telt/lys/varme, evakuering, utdeling av jodtabletter med mer)
 - Sivile beskyttelsestiltak og egenberedskap
 - Risiko/sårbarhet i samfunnet
 - Kommunal/regional beredskap
 - Brannvesenets rolle og kompetanse ved atomhendelser
 - DSBs samordningsrolle innen samfunnsikkerhet
 - Egne målgrupper/samarbeidspartnere: Sentralforvalter

Politidirektoratet:

- *Ansvar:* Etatsleder for 12 politidistrikter og fem særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av KU. Politiet skal:
 - Beskytte person, eiendom og fellesgoder.
 - Verne om all lovlig virksomhet.
 - Opprettholde offentlig ro og orden.

Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.

- *Kommunikasjonsarbeid:* Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- *Ansvar:* Forsvarets ABC-skole og fagpersonell ved Forsvarets forskningsinstitutt
- *Rolle i Kriseutvalget:* Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.

Kystverket:

- *Ansvar:* Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Beredskapen mot akutt forurensing er tilpasset miljøtruslene. Ressursene våre inngår i og styrker den totale samfunnsikkerheten og -beredskapen. Tjenestene, infrastrukturen og myndighetsrollen vår gir en mer effektiv, sikker og miljøvennlig sjøtransport.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler; kystverket.no, våre sosiale mediekanaler, mulig SafeSeaNet. Kystverket har mange lokasjoner i Norge så vi vil ha et tett internt samarbeid med den lokasjonen som eventuelt er berørt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Aktuelle egne ansatte, Samferdselsdepartementet, Miljødirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, aktuell havneeier, Sjøforsvaret og det lokale IUA (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning)

Utenriksdepartementet:

- *Ansvar:* Kontakt med andre lands myndigheter.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Ivareta dialog med andre lands myndigheter gjennom stedlige representasjoner i Oslo og våre utenriksstasjoner i utlandet. Informere om situasjonen samt bidra til å ivareta norsk omdømme internasjonalt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Kriseeier kontakter Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.

4 Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 3

Lokal hendelse i Norge eller norske nærrområder uten stedlig tilknytning.

Eksempler er hendelse med reaktordrevet fartøy eller transport av radioaktivt materiale et sted utenfor norskysten med utslipp til luft. Andre eksempler er styrt av satellitt med radioaktivt materiale om bord, uhell under transport av radioaktivt materiale med fly eller langs vei, hendelser med strålekilder i bruk, strålekilder på avveier som dukker opp eller bruk av radioaktivt materiale i terrorøymed.

Ett eksempel på en hendelse i scenario 3 er uhell under transport av radioaktivt materiale langs vei. Foto: DSA.

4.1 Konsekvenser av scenario 3

Slike hendelser kan ha store regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten (timer) eller ingen tid til forberedelser. Avhengig av mengden radioaktivt materiale involvert, kan slike hendelser gi akutte stråleskader for enkeltpersoner og andre helseeffekter for deler av befolkningen i nærområdet.

Denne typen hendelser kan oppstå hvor som helst i landet, og håndtering i den tidlige fasen vil være avhengig av tilgjengelig kompetanse og ressurser lokalt.

4.2 Kontekst og rammebetingelser

En slik hendelse skjer raskt, og vil sette store krav til informasjonsinnhenting, situasjonsforståelse og informasjonsformidling. Mediepresset vil være svært stort og umiddelbart.

Det vil i tillegg til mediepresset være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil være et stort behov for informasjon om stråling til befolkningen.

Rask, koordinert og samstemt informasjon til media og publikum, på en informativ og forståelig måte, om hva som har skjedd, hva det innebærer og hvordan befolkningen bør forholde seg, vil være av avgjørende betydning.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er

- Panikk
- angst og uro
- nærhet (situasjonsforståelse, blir jeg berørt?)
- flukt
- frykt for utrygg mat og drikkevann
- næringsinteresser og omdømmeproblematikk
- hva slags område er rammet/hvilke næringer
- tidspunkt
- ansvar
- mangel på tid
- rykter
- motstridende råd
- usikkerhet
- ordensproblem (trafikkproblem)
- mistillit
- årstid
- uriktig info i sosiale medier
- forberedt på å svare på kritikk som ikke er berettiget
- lite kunnskap om stråling i befolkningen
- geografi
- begrense nysgjerrige (skadestedsturister)

4.3 Målsetting

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov på alvor. Det vil være avgjørende å være raskt ute med informasjon, og deretter sørge for løpende og oppdatert informasjon. Det må legges vekt på å gi god informasjon til befolkningen slik at de kan ta rasjonelle beslutninger. Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

4.4 Sannsynlige tiltak i akuttfasen

Alle Kriseutvalgets åtte tiltak vil kunne være relevante i scenario 3, avhengig av hendelsens karakter og årstid.

- akutt evakuering
- avsperring av områder
- råd om innendørs opphold
- råd om bruk av jodtabletter
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler (holde husdyr inne, utsette innhøsting m.m.)
- gi kostholdsråd (inkl. drikkevann)
- andre konsekvensreducerende tiltak (f.eks. dekke til sandkasser, spyle hus og gater, klippe og fjerne gress m.m.)
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer

4.5 Målgrupper

Media er Kriseutvalgets viktigste kanal for Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Kriseutvalgets nettsider og bruk av sosiale medier er andre arenaer for videreformidling til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

- norske og internasjonale media
- lokalbefolkning (de som er og kan bli berørt)
- innsatspersonell
- pårørende til innsatspersonell og andre berørte (for eksempel mannskap om bord)
- andre yrkesutøvere som må oppholde seg i området (hjemmehjelp osv.)
- personell offshore/supplybåter
- fiskeri- og skipstrafikk
- næringsmiddelprodusenter
- landbruk/dyrehold
- skoler og barnehager
- helseforetak
- ikke-norskspråklige bosatt i nærområdet
- turister
- transportselskaper /fly, tog, buss osv.)
- befolkningen for øvrig
- ikke-norskspråklige bosatt i Norge
- (strålevernmyndigheter i våre naboland og IAEA orienteres om situasjonen)
- interninformasjon til ansatte i KU-etatene
- Sentralforvalter, kommuner

4.6 Momenter til hovedbudskap

Før bekreftelse på hva som har skjedd:

- vi undersøker hva som faktisk har skjedd og omfanget
 - informasjon om (eventuelle) registrerte nivåer av radioaktivitet (måleresultater)
- vi innhenter mer informasjon
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - hvor radioaktivitet er registrert/forventes å komme
 - utvikling av situasjonen på ulykkessted
 - hvordan kan situasjonen utvikle seg videre (til det verre/bedre)
 - hvor lenge vil det vare (grad av forurensning)
 - vær-situasjon, værprognoser
 - målestasjoner og måleresultater

- informasjon/fakta om type kilde
- kan vi sette hendelsen i perspektiv? Er det mulig å vise til en tilsvarende hendelse og hvordan det forløp?
- hvor og for hvem er det fare for akutte stråleskader i Norge (risikovurdering)
 - hva er eventuelle helsekonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det?
 - praktiske råd til befolkningen om hvordan de bør forholde seg (mat og drikke, hvordan man forholder seg hvis man må være utendørs når det er gitt råd om innendørsopphold, hva man kan gjøre hvis man er redd for at man har blitt eksponert)
 - skille tydelig mellom hvor alvorlige konsekvensene kan bli i nærområdet og for resten av landet
 - vil kun være kapasitet til å måle på personer innenfor visse soner
 - hvor skal berørte henvende seg
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
 - forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
 - pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henvise til relevante etater
- informasjonsformidling til andre myndigheter og myndigheter i utlandet

4.7 Kommunikasjonskanaler

→ Media	→ pressemeldinger og nettnyheter	→ nærings- og bransjeorganisasjoner
→ sms-varslings	→ intervjuer	→ publikumstelefon
→ web/intranett	→ pressekonferanser	
→ sosiale media	→ folkemøter	
→ andre digitale plattformer som chatbot e.l.		

4.8 Kommunikasjonsaktiviteter

Mediepresset vil være svært stort og umiddelbart.

Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmateriell til bruk under hendelsen. Eksempler på slikt informasjonsmateriell kan være;

- informasjon om KUs åtte tiltak på ulike språk, gjerne med illustrasjoner. (Eksempel – at KU gir råd om innendørs opphold – må inneholde opplysninger om hvor i Norge dette gjelder, fra hvilket tidspunkt dette gjelder og hvor lenge det sannsynligvis varer og hva man må gjøre/ikke gjøre)
- bakgrunnsinformasjon om kilder (reaktordrevne fartøy, isotop, ...)
- ha en ferdig mal for første melding/pressemelding
- aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- gi informasjon om hvordan befolkningen kan forholde seg ved å gi den til media og lett å finne på nettsidene <https://dsa.no/atomberedskap/hva-kan-jeg-gjore>

- utarbeide generelle FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonsiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenvendelser, skrive pressemeldinger og nettnyheter, identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåkning (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv.

4.9 Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene

DSA:

- *Ansvar:* Radioaktivitet og helsekonsekvenser. Tilsynsmyndighet for strålekilder i Norge.

Ved atomhendelser skal DSA innhente og bearbeide informasjon og måledata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for DSA er hovedtalsperson i Kriseutvalget.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Direktøren for DSA leder Kriseutvalget, samtidig som DSA har rollen som sekretariat for Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra DSA. (Deltakelse i KUs møter, videreformidling av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåkning, overvåking av sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger og nettnyheter, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.) DSA/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* kildeeier, nordiske strålevernmyndigheter, IAEA, egne ansatte.
(Sentralforvalter, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

- *Ansvar:* Mattilsynet har ansvar for offentlig kontroll av hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet).
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem i Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse, regioner, avdelinger og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere pressemeldinger, nyhetssaker, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Ansvarlig for å produsere innhold i Mattilsynets digitale kanaler. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Lede, koordinere og utføre Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørge for internkommunikasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Helsedirektoratet, VKM, Veterinærforeningen, næringsorganisasjoner. Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

→ *Ansvar:* Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:

1. a) helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anvisning om kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten generelt
- Løpende oppgaver:
4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i DSA eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for CBRNE
 6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt
 7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal Helsedirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- *Ansvar:* Sivilforsvaret og samfunnssikkerhet generelt.
- *Rolle i Kriseutvalget:* DSB er medlem i KU
- *Kommunikasjonsarbeid:* Aktuelle temaer for DSB å kommunisere om er blant annet
 - Sivilforsvarets rolle og innsats (eksempelvis radiac-måling, bistand med telt/lys/varme, evakuering, utdeling av jodtabletter med mer)
 - Sivile beskyttelsestiltak og egenberedskap
 - Risiko/sårbarhet i samfunnet
 - Kommunal/regional beredskap
 - Brannvesenets rolle og kompetanse ved atomhendelser
 - DSBs samordningsrolle innen samfunnssikkerhet
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Sentralforvalter

Politidirektoratet:

- *Ansvar:* Etatsleder for 12 politidistrikter og fem særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av KU. Politiet skal:
 - Beskytte person, eiendom og fellesgoder.
 - Verne om all lovlig virksomhet.
 - Opprettholde offentlig ro og orden.

Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.

- *Kommunikasjonsarbeid:* Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- *Ansvar:* Forsvarets ABC-skole og fagpersonell ved Forsvarets forskningsinstitutt
- *Rolle i Kriseutvalget:* Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.

Kystverket:

- *Ansvar:* Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen mot akutt forurensning er tilpasset miljøtruslene. Ressursene våre inngår i og styrker den totale samfunnssikkerheten og -beredskapen. Tjenestene, infrastrukturen og myndighetsrollen vår gir en mer effektiv, sikker og miljøvennlig sjøtransport.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler; kystverket.no, våre sosiale mediekkanaler, mulig SafeSeaNet. Kystverket har mange lokasjoner i Norge så vi vil ha et tett internt samarbeid med den lokasjonen som eventuelt er berørt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Aktuelle egne ansatte, Samferdselsdepartementet, Miljødirektoratet, aktuell havneeier og det lokale IUA (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning)

Utenriksdepartementet:

- *Ansvar:* Ivareta kontakt med andre lands myndigheter.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Ivareta dialog med andre lands myndigheter gjennom stedlige representasjoner i Oslo og våre utenriksstasjoner i utlandet. Informere om situasjonen samt bidra til å ivareta norsk omdømme internasjonalt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Kriseeier kontakter Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.

5 Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 4

Lokal hendelse som utvikler seg over lang tid.

Dette gjelder tilfeller der radioaktivt materiale spres over tid før det blir oppdaget.

Eksempler er langvarige utslipp fra kjernekraftanlegg eller andre anlegg for behandling eller lagring av radioaktivt materiale, strålekilder på avveier eller bruk av radioaktivt materiale i terrorøymed. Noen tidligere eksempler er strålekilde på avveier i Goiânia i Brasil i 1987, strålekilder på avveier i Mayapuri i New Delhi i India i 2010 og forgiftningen av Alexander Litvinenko i London i 2006.

Strålekilder på avveier er ett eksempel på en hendelse i scenario 4. Foto: DSA.

5.1 Konsekvenser av scenario 4

Radioaktivt materiale vil bli spredt i langt større grad enn i tilfeller der det blir oppdaget med en gang, og konsekvensene kan bli større så lenge det ikke iverksettes effektive tiltak. Når en slik hendelse først blir oppdaget vil den ikke gi tid til forberedelser. Slike hendelser vil først og fremst ramme lokalt, men kan også ha regionale, nasjonale eller internasjonale konsekvenser. Avhengig av mengden radioaktivt materiale involvert, kan slike hendelser gi akutte stråleskader for enkeltpersoner og andre helseeffekter for deler av befolkningen.

Denne typen hendelser kan oppstå hvor som helst, og håndtering vil være avhengig av tilgjengelig kompetanse og ressurser lokalt.

5.2 Kontekst og rammebetingelser

Når en slik hendelse først blir oppdaget vil den ikke gi tid til forberedelser, og vil sette store krav til informasjonsinnhenting, situasjonsforståelse og informasjonsformidling, helsemessig oppfølging,

etterforskning og kartlegging av berørte personer og interesser. Andre utfordringer vil være knyttet til opprydning, lokal utmarksbruk, næringsmiddelproduksjon, eksportindustri og turisme.

Mediepresset vil være svært stort. Det vil i tillegg til mediepresset være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Dette scenariet er preget av mye usikkerhet, og kan sammenliknes med et puslespill der det tar tid før alle biter er på plass og man får en god forståelse av situasjonen.

Det vil være et stort behov for informasjon om stråling til befolkningen.

Rask, koordinert og samstemt informasjon til media og publikum, på en informativ og forståelig måte, om hva som har skjedd, hva det innebærer og hvordan befolkningen bør forholde seg, vil være av avgjørende betydning.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er

- angst og uro (graden vil variere med omfang og alvor)
- nærhet (situasjonsforståelse, blir jeg berørt?)
- hva slags områder er rammet/hvilke næringer
- krav om umiddelbar måling av seg og sine
- rykter/sosiale medier
- motstridende råd
- frykt for utrygg mat og drikkevann
- lite kunnskap om stråling
- være forberedt på mistillit
- forberedt på å svare på kritikk som ikke er berettiget
- usikkerhet
- krevende å være en tydelig myndighet pga. usikkerhet før situasjonen er kartlagt
- næringsinteresser og omdømmeproblematikk

5.3 Målsetting

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov på alvor. Det vil være avgjørende å være raskt ute med informasjon, og deretter sørge for løpende og oppdatert informasjon. Det må legges vekt på å gi god informasjon til befolkningen slik at de kan ta rasjonelle beslutninger. Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

5.4 Sannsynlige tiltak

Noen av Kriseutvalgets åtte tiltak vil kunne være relevante i scenario 4, avhengig av hendelsens omfang og karakter.

- avsperring av områder
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler (holde husdyr inne, utsette innhøsting m.m.)

- gi kostholdsråd
- andre konsekvensreducerende tiltak (særlig helsemessig oppfølging)
- akutt evakuering av lokalsamfunn

5.5 Målgrupper

Media er Kriseutvalgets viktigste kanal for Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Nettsidene til etatene i Kriseutvalget og bruk av sosiale medier er andre arenaer for videreformidling til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

→ norske og utenlandske media	→ næringsmiddelprodusenter	→ (strålevernmyndigheter i våre naboland og IAEA orienteres om situasjonen)
→ lokalbefolkning (de som er og kan bli berørt)	→ landbruk/dyrehold	
→ innsatspersonell	→ helseforetak	
→ pårørende til innsatspersonell og andre berørte	→ ikke-norskspråklige bosatt i nærområdet	
→ andre yrkesutøvere som må oppholde seg i området (hjemmehjelp osv.)	→ turister	
	→ befolkningen for øvrig	
	→ norske borgere i utlandet	
- interninformasjon til ansatte i KU-etatene
 - Sentralforvalter, kommuner

Målgruppene i scenario 4 er situasjonsavhengige og det vil være aktuelt å vurdere flere alt etter hendelsens omfang og karakter.

5.6 Momenter til hovedbudskap

Før bekreftelse på hva som har skjedd:

- vi undersøker hva som faktisk har skjedd og omfanget
 - informasjon om (eventuelle) registrerte nivåer av radioaktivitet (måleresultater)
- vi innhenter mer informasjon
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- Standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte

- dette vil ta tid å avdekke
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - hvor radioaktivitet er registrert
 - utvikling av situasjonen
 - hvordan kan situasjonen utvikle seg videre
 - situasjonen kan være langvarig
 - målestasjoner og måleresultater
 - informasjon/fakta om type kilde
 - kan vi sette hendelsen i perspektiv? Er det mulig å vise til en tilsvarende hendelse og hvordan det forløp?
- hvor og for hvem er det fare for akutte stråleskader (risikovurdering)
 - hva er eventuelle helsekonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det?
 - praktiske råd til befolkningen om hvordan de bør forholde seg (mat og drikke, hva man kan gjøre hvis man er redd for at man har blitt eksponert)
 - skille tydelig mellom hvor alvorlige konsekvensene kan bli i nærområdet og for resten av landet
 - hvis konsekvenser for norske borgere i utlandet: oppfordre dem til å følge pålegg fra lokale myndigheter
 - vil være kapasitet til å måle på berørte personer
 - hvor skal berørte henvende seg
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
 - forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
 - pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henviser til relevante etater
- informasjonsformidling til andre myndigheter og myndigheter i utlandet

5.7 Kommunikasjonskanaler

→ Media	→ pressemeldinger og nettnyheter	→ nærings- og bransjeorganisasjoner
→ sms-varsling	→ intervjuer	→ publikumstelefon
→ web/intranett	→ pressekonferanser	→ andre digitale plattformer som chatbot e.l.
→ sosiale media	→ folkemøter	

5.8 Kommunikasjonsaktiviteter

Mediepresset kan være stort.

Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmateriell til bruk under hendelsen. Eksempler på slikt informasjonsmateriell kan være;

- informasjon om KUs åtte tiltak på ulike språk, gjerne med illustrasjoner.

- bakgrunnsinformasjon om kilder (isotop, ...)
- ha en ferdig mal for første melding/pressemelding
- hvis aktuelt: aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- hvis aktuelt: utarbeide generelle FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonstiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenvendelser, skrive pressemeldinger og nettnyheter, identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåkning (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv.

5.9 Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene

DSA:

- *Ansvar:* Radioaktivitet og helsekonsekvenser. Tilsynsmyndighet for strålekilder i Norge.

Ved atomhendelser skal DSA innhente og bearbeide informasjon og måldata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for DSA er hovedtalsperson i Kriseutvalget.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Direktøren for DSA leder Kriseutvalget, samtidig som DSA har rollen som sekretariat for Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra DSA. (Deltakelse i KUs møter, videreformidling av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåkning, overvåking av sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger og nettnyheter, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.) DSA/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* kildeeier, nordiske strålevernmyndigheter, IAEA, egne ansatte.
(Sentralforvalter, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

- *Ansvar:* Mattilsynet har ansvar for offentlig kontroll av hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet).
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem i Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse, regioner, avdelinger og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere pressemeldinger, nyhetssaker, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Ansvarlig for å produsere innhold i Mattilsynets digitale kanaler. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Ledet, koordinere og utføre Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørge for internkommunikasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Helsedirektoratet, VKM, Veterinærforeningen, næringsorganisasjoner.

Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

- **Ansvar:** Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:
 1. a) helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anviser hvor kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten generelt Løpende oppgaver:
 4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i DSA eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for CBRNE
 6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt
 7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal Helsedirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- **Ansvar:** Sivilforsvaret og samfunnssikkerhet generelt.
- *Rolle i Kriseutvalget:* DSB er medlem i KU
- *Kommunikasjonsarbeid:* Aktuelle temaer for DSB å kommunisere om er blant annet
 - Sivilforsvarets rolle og innsats (eksempelvis radiac-måling, bistand med telt/lys/varme, evakuering, utdeling av jodtabletter med mer)
 - Sivile beskyttelsestiltak og egenberedskap
 - Risiko/sårbarhet i samfunnet
 - Kommunal/regional beredskap
 - Brannvesenets rolle og kompetanse ved atomhendelser
 - DSBs samordningsrolle innen samfunnssikkerhet
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Sentralforvalter

Politidirektoratet:

- **Ansvar:** Etatsleder for 12 politidistrikter og fem særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av KU. Politiet skal:
 - Beskytte person, eiendom og fellesgoder.

- Verne om all lovlig virksomhet.
- Opprettholde offentlig ro og orden.

Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.

- *Kommunikasjonsarbeid:* Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- *Ansvar:* Forsvarets ABC-skole og fagpersonell ved Forsvarets forskningsinstitutt
- *Rolle i Kriseutvalget:* Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.

Kystverket:

- *Ansvar:* Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Beredskapen mot akutt forurensing er tilpasset miljøtruslene. Ressursene våre inngår i og styrker den totale samfunnssikkerheten og -beredskapen. Tjenestene, infrastrukturen og myndighetsrollen vår gir en mer effektiv, sikker og miljøvennlig sjøtransport.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler; kystverket.no, våre sosiale mediekkanaler, mulig SafeSeaNet. Kystverket har mange lokasjoner i Norge så vi vil ha et tett internt samarbeid med den lokasjonen som eventuelt er berørt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Aktuelle egne ansatte, Samferdselsdepartementet, Miljødirektoratet og det lokale IUA (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning).

Utenriksdepartementet:

- *Ansvar:* Ivareta kontakt med andre lands myndigheter.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Ivareta dialog med andre lands myndigheter gjennom stedlige representasjoner i Oslo og våre utenriksstasjoner i utlandet. Informere om situasjonen og bidra til å ivareta norsk omdømme internasjonalt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Kriseeier kontakter Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.

6 Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 5

Stort utslipp til marint miljø i Norge eller i norske nærrområder, eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk forurensning.

Eksempler er små utslipp til luft eller alvorlige utslipp til marint miljø fra reaktordrevne fartøy eller skipstransport av radioaktivt materiale i havområder i nærheten av Norge, eller lignende utslipp fra kjernekraftanlegg eller andre anlegg for behandling eller lagring av radioaktivt materiale. Noen tidligere tilfeller er forlisene av de russiske reaktordrevne ubåtene Komsomolets i 1989, Kursk i 2000 og K-159 i 2003.

Den sunkne atomubåten Komsomolets er ett eksempel på en hendelse i scenario 5.

6.1 Konsekvenser av scenario 5

Denne typen hendelser vil neppe utgjøre noen stor trussel for folkehelsen, men kan skape usikkerhet i befolkningen og sannsynligvis skape usikkerhet rundt kvaliteten til norske produkter. Slike hendelser kan ha store økonomiske konsekvenser for norsk næringsmiddelindustri, eksportindustri og turisme, selv når usikkerheten er ubegrunnet og det ikke forekommer noen forurensning av norske produkter eller områder. De økonomiske konsekvensene av slike hendelser kan være umiddelbare, selv om transporttiden før radioaktive stoffer fra et eventuelt marint utslipp når norske havområder kan være opptil flere år. Det kan heller ikke utelukkes at tap av næringsgrunnlag på sikt kan medføre psykiske plager.

6.2 Kontekst og rammebetingelser

Som følge av liten fare for folkehelsen vil utfordringer i første rekke være knyttet til vern om norske næringsinteresser og omdømmesikring nasjonalt og internasjonalt. Denne type hendelse kan også kreve store ressurser til overvåking, dokumentasjon og informasjonsformidling. Det vil være vesentlig å kunne bekrefte eller avkrefte rykter så raskt som mulig.

Mediepresset vil være stort, også fra internasjonale media. Det vil i tillegg til mediepresset kunne være behov for å håndtere spørsmål fra befolkningen.

Det vil med stor sannsynlighet være behov for informasjon om stråling til befolkningen.

Rask, koordinert og samstemt informasjon til media og publikum, på en informativ og forståelig måte, om hva som har skjedd og hva det innebærer vil være viktig.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er

- sterke bransje-/næringsinteresser
- «eksperter»
- motstridende råd
- usikkerhet
- rykter og ryktespredning
- andre land stopper import av norsk fisk
- nærhet
- omdømmeutfordringer
- berolige
- mattrygghet
- krevende å være en tydelig myndighet pga. usikkerhet før situasjonen er kartlagt
- være forberedt på mistillit
- aktørenes behov for å skjerme informasjon
- forberedt på å svare på kritikk som ikke er berettiget

6.3 Målsetting

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov og norske næringsinteressers omdømme på alvor. Det vil være viktig å være raskt ute med informasjon og bekreftelse eller avkreftelse av rykter, og deretter sørge for løpende og oppdatert informasjon.

Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

6.4 Sannsynlige tiltak

Noen av Kriseutvalgets åtte tiltak vil kunne være relevante i scenario 5, avhengig av hendelsens omfang og karakter.

- pålegge tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler
- gi kostholdsråd
- andre konsekvensreducerende tiltak (f.eks. intensivert overvåking av radioaktivitet i sjømat)
- sikring/avsperring av tilgang til område

6.5 Målgrupper

Media er Kriseutvalgets viktigste kanal for Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Nettsidene til etatene i Kriseutvalget og bruk av sosiale medier er andre arenaer for videreformidling til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

- norske og utenlandske medier
- befolkning
- sjømatnæringen
- oppdrett
- forbrukere
- turistnæringen
- Sentralforvalter, kommuner
- sjøfartsnæringen
- fritidsfiskere
- personell offshore/supplybåter
- Strålevernmyndigheter i våre naboland
- interninformasjon til ansatte i KU-etatene

6.6 Momenter til hovedbudskap

Før bekreftelse på hva som har skjedd:

- vi undersøker hva som faktisk har skjedd og omfanget
 - informasjon om (eventuelle) registrerte nivåer av radioaktivitet (måleresultater)
- vi innhenter mer informasjon
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte
- fortelle hva vi gjør for å få kartlegge omfanget
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - om radioaktivitet er registrert
 - utvikling av situasjonen
 - hvordan kan situasjonen utvikle seg videre
 - situasjonen kan være langvarig
 - målestasjoner og måleresultater
 - informasjon/fakta om type kilde
 - maritime forhold
 - kan vi sette hendelsen i perspektiv? Er det mulig å vise til en tilsvarende hendelse og hvordan det forløp?
- hvilken type konsekvenser (miljø, næring, helse) er det fare for (risikovurdering)

- hva er eventuelle miljøkonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det?
- praktiske råd til befolkningen (mat og drikke)
- beskrive tydelig hva konsekvensene kan bli på sikt
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
 - forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
 - pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henviser til relevante etater
- informasjonsformidling til andre myndigheter og myndigheter i utlandet

6.7 Kommunikasjonskanaler

→ Media	→ pressemeldinger og nettnyheter	→ nærings- og bransjeorganisasjoner
→ sms-varsling		
→ web/intranett	→ intervjuer	→ publikumstelefon
→ sosiale media	→ pressekonferanser	
→ andre digitale plattformer som chatbot e.l.	→ folkemøter	

6.8 Kommunikasjonsaktiviteter

Mediepresset kan være stort, også fra internasjonale media.

Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen. Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmateriell til bruk under hendelsen. Eksempler på slikt informasjonsmateriell kan være

- informasjon om KUs åtte tiltak på ulike språk, gjerne med illustrasjoner.
- bakgrunnsinformasjon om kilder (isotop, ...)
- ha en ferdig mal for første melding/pressemelding
- hvis aktuelt: aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- hvis aktuelt: utarbeide generelle FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonstiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenvendelser, skrive pressemeldinger og nettnyheter, identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåkning (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv.

6.9 Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene

DSA:

- *Ansvar:* Radioaktivitet og helsekonsekvenser. Tilsynsmyndighet for strålekilder i Norge.

Ved atomhendelser skal DSA innhente og bearbeide informasjon og måldata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for DSA er hovedtalsperson i Kriseutvalget.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Direktøren for DSA leder Kriseutvalget, samtidig som DSA har rollen som sekretariat for Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra DSA. (Deltakelse i KUs møter, videreformidling av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåking, overvåking av sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger og nettnyheter, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.) DSA/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* kildeeier, nordiske strålevernmyndigheter, IAEA, egne ansatte
(Sentralforvalter, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

- *Ansvar:* Mattilsynet har ansvar for offentlig kontroll av hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet).
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem i Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse, regioner, avdelinger og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere pressemeldinger, nyhetssaker, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Ansvarlig for å produsere innhold i Mattilsynets digitale kanaler. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Lede, koordinere og utføre Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørg for internkommunikasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Helsedirektoratet, VKM, Veterinærforeningen, næringsorganisasjoner. Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

- *Ansvar:* Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:
 1. a) helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anviser hvor kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten generelt Løpende oppgaver:
 4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i DSA eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for CBRNE

6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt

7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal Helsedirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- *Ansvar:* Sivilforsvaret og samfunnssikkerhet generelt.
- *Rolle i Kriseutvalget:* DSB er medlem i KU
- *Kommunikasjonsarbeid:* Aktuelle temaer for DSB å kommunisere om er blant annet
 - Sivilforsvarets rolle og innsats (eksempelvis radiac-måling, bistand med telt/lys/varme, evakuering, utdeling av jodtabletter med mer)
 - Sivile beskyttelsestiltak og egenberedskap
 - Risiko/sårbarhet i samfunnet
 - Kommunal/regional beredskap
 - Brannvesenets rolle og kompetanse ved atomhendelser
 - DSBs samordningsrolle innen samfunnssikkerhet
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Sentralforvalter

Politidirektoratet:

- *Ansvar:* Etatsleder for 12 politidistrikter og fem særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av KU. Politiet skal:
 - Beskytte person, eiendom og fellesgoder.
 - Verne om all lovlig virksomhet.
 - Opprettholde offentlig ro og orden.

Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.

- *Kommunikasjonsarbeid:* Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i

første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- *Ansvar:* Forsvarets ABC-skole og fagpersonell ved Forsvarets forskningsinstitutt
- *Rolle i Kriseutvalget:* Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.

Kystverket:

- *Ansvar:* Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Beredskapen mot akutt forurensing er tilpasset miljøtruslene. Ressursene våre inngår i og styrker den totale samfunnsikkerheten og -beredskapen. Tjenestene, infrastrukturen og myndighetsrollen vår gir en mer effektiv, sikker og miljøvennlig sjøtransport.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler; kystverket.no, våre sosiale mediekkanaler, mulig SafeSeaNet. Kystverket har mange lokasjoner i Norge så vi vil ha et tett internt samarbeid med den lokasjonen som eventuelt er berørt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Aktuelle egne ansatte, Samferdselsdepartementet, Miljødirektoratet, søsteretatene i våre naboland, agenter, Norsk rederiforbund, KS Havn

Utenriksdepartementet:

- *Ansvar:* Ivareta kontakt med andre lands myndigheter.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Ivareta dialog med andre lands myndigheter gjennom stedlige representasjoner i Oslo og våre utenriksstasjoner i utlandet. Informere om situasjonen samt bidra til å ivareta norsk omdømme internasjonalt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Kriseeier kontakter Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.

7 Kriseutvalgets kommunikasjonsplan for scenario 6

Alvorlige hendelser i utlandet uten konsekvenser for norsk territorium.

Dette kan være hendelser ved kjernekraftanlegg eller andre anlegg for behandling av eller lagring av radioaktivt materiale av omfang i utlandet, hendelser knyttet til strålekilder i utlandet, eller andre hendelser i utlandet som ikke berører norsk territorium. Et eksempel er reaktorhavariene ved kjernekraftverket Fukushima Dai-ichi i Japan i mars 2011.

Norske statsborgere og interesser kan bli berørt av bruk av kjernevåpen i utlandet.

Kjernekraftverket Fukushima Dai-ichi. Et eksempel på en hendelse ved kjernekraftanlegg i utlandet som ikke berører norsk territorium. Foto: Giovanni Verlini/IAEA.

7.1 Konsekvenser

Alvorlige hendelser over hele verden der det er norske statsborgere eller interesser til stede kan berøre norske myndigheter, selv om ikke norsk territorium blir berørt. Konsekvensene kan være umiddelbare eller gi kort tid til forberedelser.

Slike hendelser kan berøre norske statsborgere bosatt, på fritidsreise, i arbeid eller som tjenestegjør i utlandet. De kan også være belastende for pårørende hjemme i Norge. Norske interesser i området kan også bli skadelidende.

Slike hendelser kan gi akutte stråleskader for enkeltpersoner eller andre helseeffekter for norske statsborgere i nærområdet.

7.2 Kontekst og rammebetingelse

Særlige utfordringer vil være knyttet til informasjonsinnhenting, håndtering og ivaretagelse av norske statsborgere og interesser i et annet land, kartlegging av hvem som blir berørt, samarbeid med andre lands myndigheter og informasjonsformidling. Det vil være et stort behov for informasjon om stråling til befolkningen. Rask, koordinert og samstemt informasjon til media og publikum, på en informativ og forståelig måte, om hva som har skjedd og hva det innebærer vil være viktig.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er;

- behov for bekreftet info
- bekreftet info kan komme sent
- usikkerhet og uro
- bekymring
- rykter/motstridende info i media/sosiale medier
- hvem er kriseeier i hendelseslandet
- motstridende info fra andre kilder
- forberedt på å svare på kritikk som ikke er berettiget
- hva gjør andre land (motstridende håndtering?)
- vanskelig å være en tydelig myndighet før situasjonen er kartlagt
- mattrygghet ved import

7.3 Målsetting

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov på alvor og jobbe for å dempe irrasjonell frykt. Det vil være viktig å være raskt ute med informasjon og bekreftelse eller avkreftelse av rykter, og deretter sørge for løpende og oppdatert informasjon. Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

7.4 Sannsynlige tiltak i akutfasen

Det vil kunne være stor avstand til det berørte området. Av Kriseutvalgets åtte tiltak vil en eller flere av disse mest sannsynlig være relevante i scenario 6, avhengig av situasjonen

- råd om innendørs opphold (til norske statsborgere i nærområdet)
- jodtabletter (til norske statsborgere i nærområdet)
- gi råd om at forurensede personer dusjer, vasker/skifter klær
- gi kostholdsråd
- råd om andre konsekvensreducerende tiltak (f.eks. råd om å holde avstand til hendelsesstedet, reiseråd)

7.5 Målgrupper

Media er Kriseutvalgets viktigste kanal for Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Nettsidene til etatene i Kriseutvalget og bruk av sosiale medier er andre arenaer for videreformidling til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

- Nordmenn nær ulykkessted
- Nordmenn i regionen
- Pårørende
- Media
- Ambassader/konsulater
- Reisende
- Reisebyrå
- Norske næringsinteresser i området
- Skipstrafikk/luftfart
- Sjømannskirken
- Næringsmiddelimportører
- Strålevernsmyndighetene i Norden
- Interninformasjon til ansatte i KU-etatene
- Sentralforvalter

7.6 Momenter til hovedbudskap

Før bekreftelse på en hendelse:

- vi undersøker hva og om det faktisk har skjedd noe
 - vi vet ennå ikke hva som har skjedd, men vi innhenter mer informasjon fra søstermyndigheter i utlandet og internasjonale organisasjoner
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- følg med på informasjon fra de lokale myndighetene
- hvis/når aktuelt: vær situasjonen
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - utvikling av situasjonen på ulykkessted – tidsaspekt
 - vær situasjon, værprognoser, hvor/hvilket geografisk område kan bli berørt
 - hvordan kan situasjonen utvikle seg videre (til det verre/bedre)
 - hvor lenge vil det vare før radioaktiviteten har passert
 - målestasjoner og måleresultater
 - samarbeid/kontakt/informasjonsutveksling med andre myndigheter i utlandet
 - informasjon/fakta om type kilde
- hva er eventuelle helsekonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det
 - ikke fare for stråleskader eller miljøkonsekvenser i Norge (risikovurdering)

- norske statsborgere i utlandet: forholde seg til informasjon, råd og håndtering fra myndighetene på stedet, den norske ambassaden/konsulatet
 - praktiske råd til befolkningen om hvordan de bør forholde seg
 - (mat og drikke, hvordan man forholder seg hvis man må være utendørs når det er gitt råd om innendørsopphold, hva man kan gjøre hvis man er redd for at man har blitt eksponert, reiserestriksjoner og reiseråd...)
 - tilbud om å måle på hjemvendte personer
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
- forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
- pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henvise til aktuelle nettsteder

7.7 Kommunikasjonskanaler

→ Media	→ pressemeldinger og nettnyheter	→ nærings- og bransjeorganisasjoner
→ Web		
→ sosiale media	→ intervjuer	→ publikumstelefon
→ befolknings- varslings (nordmenn i utlandet)	→ pressekonferanse	→ norske utenriksstasjoner
→ andre digitale plattformer som chatbot e.l.		→ andre lands ambassader
		→ reisebyråer
		→ sjømannskirker

7.8 Kommunikasjonsaktiviteter

Mediepresset vil være svært stort og komme uten mye tid til forberedelse.

Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmateriell til bruk under hendelsen. Eksempler på slikt informasjonsmateriell kan være

- informasjon om KUs åtte tiltak på ulike språk, (enkel språkbruk) gjerne med illustrasjoner. (Eksempel – at KU gir råd om innendørs opphold – må inneholde opplysninger om hvor i Norge dette gjelder, fra hvilket tidspunkt dette gjelder og hvor lenge det sannsynligvis varer, og hva man må gjøre/ikke gjøre)
- bakgrunnsinformasjon om kilder (kjernekraftverk, isotoper...)
- ha en ferdig mal for første pressemelding
- hvis aktuelt; aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- gi informasjon om hvordan befolkningen kan forholde seg ved å gi den til media og lett å finne på nettsidene <https://dsa.no/atomberedskap/hva-kan-jeg-gjore>
- utarbeide FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonstiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenvendelser, skrive pressemeldinger og nettnyheter, identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåkning (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv. Det vil være behov for samtidig kommunikasjon til målgrupper utenfor Norge som er rammet og pårørende i Norge.

7.9 Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene

DSA:

- *Ansvar:* Radioaktivitet og helsekonsekvenser.

Ved atomhendelser skal DSA innhente og bearbeide informasjon og måledata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for DSA er hovedtalsperson i Kriseutvalget.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Direktøren for DSA leder Kriseutvalget, samtidig som DSA har rollen som sekretariat for Kriseutvalget.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra DSA. (Deltakelse i KUs møter, videreformidling av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåkning, overvåking av sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger og nettnyheter, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.) DSA/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* utenlandske strålevernmyndigheter, IAEA, egne ansatte (Sentralforvalter, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

Ansvar: Mattilsynet har ansvar for offentlig kontroll av hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet).

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem i Kriseutvalget
- *Kommunikasjonsarbeid:* Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse, regioner, avdelinger og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere pressemeldinger, nyhetssaker, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Ansvarlig for å produsere innhold i Mattilsynets digitale kanaler. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Ledet, koordinere og effektivere Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørg for internkommunikasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Helsedirektoratet, VKM, Veterinærforeningen, næringsorganisasjoner. Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

- **Ansvar:** Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:
 1. a) helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anvisning hvor kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten generelt Løpende oppgaver:
 4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i DSA eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for CBRNE
 6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt
 7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal Helsedirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- **Ansvar:** Sivilforsvaret og samfunnssikkerhet generelt.
- **Rolle i Kriseutvalget:** DSB er medlem i KU
- **Kommunikasjonsarbeid:** Aktuelle temaer for DSB å kommunisere om er blant annet
 - Sivilforsvarets rolle og innsats (eksempelvis radiac-måling, bistand med telt/lys/varme, evakuering, utdeling av jodtabletter med mer)

Politidirektoratet:

- **Ansvar:** Etatsleder for 12 politidistrikter og fem særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- **Rolle i Kriseutvalget:** Medlem av KU. Politiet skal:
 - Beskytte person, eiendom og fellesgoder.
 - Verne om all lovlig virksomhet.
 - Opprettholde offentlig ro og orden.

Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.

- *Kommunikasjonsarbeid:* Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i

første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- *Ansvar:* Forsvarets ABC-skole og fagpersonell på Forsvarets forskningsinstitutt
- *Rolle i Kriseutvalget:* Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.

Kystverket:

- *Ansvar:* Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Beredskapen mot akutt forurensing er tilpasset miljøtruslene. Ressursene våre inngår i og styrker den totale samfunnssikkerheten og -beredskapen. Tjenestene, infrastrukturen og myndighetsrollen vår gir en mer effektiv, sikker og miljøvennlig sjøtransport.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler; kystverket.no, våre sosiale mediekkanaler, mulig SafeSeaNet. Kystverket har mange lokasjoner i Norge så vi vil ha et tett internt samarbeid med den lokasjonen som eventuelt er berørt.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Aktuelle egne ansatte, Samferdselsdepartementet og Miljødirektoratet.

Utenriksdepartementet:

- *Ansvar:* Bistå med informasjonsinnhenting om situasjonen. Formidle informasjon og yte konsulær bistand til norske borgere i det aktuelle landet. Ivareta kontakt med andre lands myndigheter.
- *Rolle i Kriseutvalget:* Medlem av Kriseutvalget. Utenriksdepartementet er normalt lederdepartement ved krisehendelser i utlandet som rammer norske borgere eller interesser.
- *Kommunikasjonsarbeid:* Kommunisere informasjon og råd rettet mot nordmenn i utlandet basert på konsulære grunnprinsipper og råd fra Kriseutvalget. Avhengig av land og antall nordmenn i det aktuelle landet, vil departementet iverksette nødvendig krisehåndtering. Tett dialog med andre lands myndigheter gjennom stedlige representasjoner i Oslo og våre utenriksstasjoner i utlandet.
- *Egne målgrupper/samarbeidspartnere:* Egne ansatte i kriseområdet, nordmenn bosatt eller på reise. Kontakt med myndighetene i landet der hendelsen finner sted. Kriseeier bør kontakte Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.

ISSN 2535-7387

dsa@dsa.no
+47 67 16 25 00
dsa.no

Direktoratet for
strålevern og atomsikkerhet